

Ved toldafgifter lægges der en afgift på bestemte grupper af importerede varer eller en generel afgift på alle importerede varer. Den umiddelbare virkning er da, at de pågældende varer fordyres ved salg i Danmark. Dette vil normalt medføre, at importen mindskes, enten fordi der købes tilsvarende danske varer i stedet, eller fordi forbruget af varen simpelthen formindskes. Virkningen vil altså være en formindskelse af importen, hvis størrelse i høj grad vil afhænge af, om der findes danske varer, der kan købes i stedet. Virkningen på beskæftigelsen er mere usikker, da de forhøjede varepriser vil betyde fald i reallønnen og dermed ringere købekraft og generelt lavere efterspørgsel, også efter danske varer, mens en fordyrelse af de importerede varer vil betyde, at danske varer i højere grad vil blive foretrukket. Hvilken effekt der er stærkest, vil afhænge af arten af den toldafgift, der gennemføres.

Et kritisk punkt i regnestykket er, i hvor høj grad fordyrelsen af de udenlandske varer vil medføre øget køb af danske varer i stedet. Et groft skøn viser, at for omkring 75 pct. af importens vedkommende findes der i Danmark umiddelbart mulighed for at producere de pågældende varer, eller der er allerede produktion i gang. Ofte vil de danske og de udenlandske varer imidlertid ikke være umiddelbart konkurrerende produkter, fordi det drejer sig om stærkt specialiserede varer. Et afgørende spørgsmål for, om der vil ske et skift fra udenlandske til danske varer, vil da være størrelsen af toldafgiften og afgiftens varighed. En mindre, kortvarig afgift vil betyde, at danske virksomheder kun i mindre omfang vil lægge produktionen om i de tilfælde, hvor varerne ikke er direkte konkurrerende. Omvendt vil dette ske i væsentligt større omfang, hvis afgiften er betydelig og af længere varighed (f. eks. et par år).

Virkningen af en toldafgift på 10 pct. på al import kan groft opgøres til en formindskelse af importen i 1978 på 3 mia. kr. og en formindsket beskæftigelse på ca. 1.000 mand. I forbindelse med en bekæmpelse af arbejdsløsheden har indførelse af en særtold altså specielt interesse, når den kombineres med en almindelig beskæftigelsespolitik, således at toldafgiften har til formål at undgå en forværring af betalingsbalancen som følge af beskæftigelsesforanstaltningerne.

En slags toldbeskyttelse af det danske marked er indeholdt i DKP's forslag om en midlertidig fjernelse af momsens fra dansk produktion. Forslaget svarer helt til en total afskaffelse af momsens og indførelse af en generel importtold svarende til momssatsen, altså på 18 pct.. Den kombinerede effekt af disse to foranstaltninger vil altså dels være en stærk forøgelse af købekraften, fordi de dansk producerede varer – under forudsætning af en effektiv priskontrol – ville falde med op til 18 pct. (afhængig af hvor stor en del af varen, der er importerede råstoffer eller halvfabrikata), og på den anden side et vist skift fra udenlandske til indenlandsk producerede varer. Virkningen af en sådan politik kan groft skønnes til en forøgelse af importen på ca. 1½ mia. kr. og en forøget beskæftigelse på 57.000 mand i 1978. Virkningen på statsbudgettet vil dels være et fald i indtægterne på grund af bortfaldet af momsprovenuets på danske varer og dels en stigning på grund af øgede skatteindtægter af de øgede indkomster, og et fald i udgifterne på grund af sparet arbejdsløshedsunderstøttelse. Beregningerne er foretaget under den forudsætning, at der ikke sker repræssalier mod den danske eksport. Det skal understreges, at disse beregninger er væsentligt mere usikre end de øvrige beregninger i denne rapport.

Virkningen af en direkte *mængdemæssig* begrænsning af importen af bestemte varegrupper er noget mere sikker. Den kan for eksempel tage form af kvotaordninger, således at importen af bestemte varer fastfryses til bestemte kvoter fra bestemte lande. Det er klart, at sådanne kvoter skal fastlægges ud fra en viden om mulighederne for at erstatte de pågældende varer med dansk produktion, da resultatet ellers kan blive mangel på visse varer. Administrationen af sådanne kvotaordninger vil naturligvis ikke være helt ukompliceret, men på den anden side føres der allerede nu af hensyn til udenrigshandelstatistikken en særdeles detaljeret registrering af al import.

Virkningen af mængdemæssige begrænsninger af importen vil afhænge af, hvor højt eller lavt grænsen for import af forskellige varegrupper sættes. Importens størrelse bliver således ikke et mere eller mindre utilsigtet resultat af den økonomiske politik, men et instrument i en sådan politik. Som nævnt